

Trimetukas vis dar tyli

Tyla – ne visada gera byla... Bendraamžiai jau čiauška nesustodami, o jūsų mažylis – dar ne? Gana dažnai tėveliai nusprendžia – nieko tokio, priaugs ir mūsų. Bet ne visada laukti išmintinga. Kartais žodžiams atsirasti turime padėti.

Kūdikiai čiauškėti paprastai pradeda maždaug ketvirtą penktą mėnesį. Metinukai jau taria nuo 2 iki 30 žodžių, o trimečiai jau gali išstarti apie 1500 žodžių. Taigi, jeigu jūsų mažyliui jau treji, o jis taria tik kelis žodžius (pavyzdžiui, mama, tete, baba), nereikėtų laukti stebuklo, o kreiptis į artimiausią logopedą. Kuo ilgiau mažylis nekalbės ar kalbės netaisyklingai, tuo vėliau lavės jo foneminė klausa (garsų girdėjimas). O tai reiškia, kad ir peržengus mokyklos slenkstį jam sunkiau seksis skaityti, rišliai pasakoti, rašydamas jis gali praleisti raides, sukeisti jas vietomis, neskirti ilgųjų ir trumpųjų balsių, dvibalsių, minkštumo ženklų ir kt. Anksčiau ar vėliau vaikui logopedo pagalbos vis tiek prireiks. Tai gal geriau tada pradėti jos ieškoti nuo mažens.

Kodėl jis nekalba?

Kaip ir ligų ar bėdų atveju, šis klausimas – kodėl? – ims kamuoti tėvus. Ir kaip neretai nutinka – tikslaus atsakymo irgi negausite. Žinodami galimas priežastis, galime tik pabandyti spėti, kuri iš jų lėmė, kad jūsų trimetė atžala vis dar tyli.

X Nėštumas. Ypač svarbūs 3 ir 4 nėštumo mėnesiai, nes tuo metu formuojasi kalbos centrai. Dėl vaisiaus centrinės nervų sistemos pažeidimų ar ankstyvo organinio galvos smegenų pažeidimo atsiranda itin sunkių kalbos sutrikimų. Vaisiui ypač kenkia būsimos mamos persirgtos infekcinės ligos, traumos, įvairios intoksikacijos, vartoti vaistai, alkoholis, rūkymas, narkotikai.

X Gimdymas. Sunkus gimdymas ir neigiami faktoriai jo metu (pavyzdžiui, užsitęsęs gimdymas (trukęs ilgiau nei 18 valandų), įvykęs itin greitai (iki 1 valandos), deguonies stygius, gali paveikti vaisių, o vėliau gali sutrikti ir vaiko kalba.

Nuo garsų iki sakinių

Vis dar pasitaiko manančiųjų, kad su mažyliu reikia kalbėti tuomet, kai vaikas pats pradeda čiauškėti. Nieko panašaus. Bendrauti su mažyliu reikia ir tuomet, jei jo burnytė it pripilta vandens tyli. Su nekalbančiu vaiku reikia kalbėti gal netgi daugiau – kad šis prakalbėtų. Todėl siūlome apsiginkluoti kantrybe ir imtis darbo. Pasak logopedės, dirbti reikia ilgai ir nuosekliai. Kaip greitai jūsų atžala prakalbės, dabar nepasakysime – gali būti ir po mėnesio, o gal ir po metų ar dar vėliau.

X Garsai. Iš pradžių vaiko paprašykite, kad šis pasakytų, kaip staugia vilkas (pavyzdžiui, ū-ū-ū), kaip ošia miškas (š-š-š). Pradėję nuo vieno garso, pamažu sunkinkite užduotis, kurių metu reikėtų pasakyti jau nebe vieną, o du garsus. Pavyzdžiui, paprašykite mažylio pasakyti, kaip loja šuo (au-au-au), kaip katė miaukia (miau-miau). O tada galėsite pereiti ir prie žodžių.

X Žodžiai. Nesvarbu, kiek jūsų atžalai metų, pradėti ją kalbinti reikėtų trumpais ir paprastais dviskiemeniais žodžiais (riebalsis-balsis-riebalsis-balsis). Pavyzdžiui, teta, lapė, pupa, katė. Mažylis kurį laiką girdi tik pirmus skiemenis – ilgesni žodžiai jam liejasi. Girdėdamas trumpus ir aiškius žodžius, vaikas greičiau pradės kartoti išgirstus daiktų ar veiksmų pavadinimus. O įvaldęs paprastesnį žodyną, palengva pereis ir prie sudėtingesnių žodžių, dar vėliau – ir sakinių.

X Sakiniai. Pamažu iš trumpų žodžių dėliokite neilgus sakinius. Pavyzdžiui, teta sėdi. Katė laka. Šuo guli. Nepamirškite – ikimokyklinukui lengviausia mokytis žaidžiant. Todėl kuo daugiau žaiskite. Paimkite mėgstamą žaisliuką, pavyzdžiui, lėlę ir, rodydami ją mažyliui, sakykite: lėlė sėdi, lėlė guli, lėlė miega, lėlė šoka. Tada į pagalbą pasikvieskite kitą žaisliuką. Nepamirškite – net ir trimečiui dar sunku ilgesnį laiką išlaikyti dėmesį. Todėl ilgai nežaiskite – nuo penkių iki penkiolikos minučių. Stenkitės vaiką sudominti. Per tą laiką žaisliukus, užduotėles keiskite, sugalvokite naujų. Iš pradžių mažylis jus tik stebės ir klausysis, tačiau gana greitai jau pats pradės rodyti, kaip lėlė bėga ar pelė tupi, ir kartoti žodelius.

Kai mažylis pradės tarti trumpus žodelius ir sakinukus, plėskite jo žodyną, imdami atskiras temas, pavyzdžiui, „vaisiai“, „daržovės“, „naminiai gyvuliai“, „baldai“, „indai“. Nepamirškite – sakiniai turi būti trumpi, o žodžiai – aiškūs. Pavyzdžiui, kalbėdami tema „daržovės“, vartokite tokius žodžius kaip pupa, ropė, bulvė, morka. Juos junkite į trumpus sakinius. Pavyzdžiui, pupa auga, bulvė verda, ropė skani. Kiek vėliau įveskite sąvokas didelis–mažas. Pavyzdžiui, ta pupa didelė, šita pupa maža.

